

POLICY BRIEF

Från klimatångest till klimatesiliens och regeneration i utbildning och undervisning

Dagens klimatutbildningar tenderar att fokusera på att lära ut komplexa vetenskapliga fakta och saknar därför i varierande grad tre viktiga komponenter:

- förmåga att ta tillräcklig hänsyn till till lärarnas och elevernas emotionella kapacitet eftersom fakta och bilder som används i utbildningarna ofta berättar om och beskriver existentiella hot
- tillvägagångssätt för att stödja elever och lärare i att möta och hantera klimatförändringarnas faktiska effekter
- främjande av kompetenser som stödjer såväl inre utveckling som kollektivt handlande för att åstadkomma en positiv samhällsomvandling och därigenom möta den mångfacetterade klimatkris vi står inför.

Dessa brister lämnar elever och unga sårbara och med begränsad kompetens och förmåga att bidra till att förebygga och hantera de allt oftare förekommande effekterna av extrema väderhändelser (t.ex. stormar, översvämningar) och fenomen som havsnivåhöjning. Likaså bidrar det till att ungdomar är dåligt rustade för att ta itu med de grundläggande orsakerna till dagens klimatsårbarhet (t.ex. beroende på bristande kontakt med naturen). Kombinationen av dessa faktorer bidrar till ökande nivåer av stress, oro och ångest hos barn och ungdomar, med förödande samhällsliga konsekvenser.

Beslutsfattare och andra utbildningsintressenter uppmanas i detta Policy brief anta en ny policy för att stödja en omläggning och djupgående förändring av grund-, gymnasie- och högre utbildning, likväl som av olika lärarutbildning. Omläggningen av utbildningen behövs för att förse kommande generationer med nödvändiga kompetenser för att skapa ett klimatesilient samhälle och därigenom främja hälsa och välbefinnande såväl individuellt, kollektivt och planetärt.

Policyrekommendationen ovan bygger på en rapport omfattande en litteraturgenomgång, samt samråd med lärare och utbildare inom CLARITY-projektet. Av rapporten framgår att en förändrad policy bör främja en transformativ utbildning i klimatesiliens för barn och ungdomar. En sådan klimatutbildning ska leda till förändring och omställning, i möjligaste mån lindra klimatångest och samtidigt underlätta samarbete mellan lärare och elever. På så sätt kan klimatesiliens och regenerativa lösningar skapas och stödjas lokalt, en viktig komponent för en nödvändig samhällsomställning.

För att åstadkomma en sådan förändring efterfrågas nya utbildningsprogram och initiativ. Dessa inkluderar även stödsystem för lärare och utbildare, att lärarnas välbefinnande prioriteras och ett fortsatt stöd av det livslånga lärandet.

CLARITY är ett Erasmus+-projekt som finansieras av Europeiska unionen och leds av Lunds universitet (IIIEE och LUCSUS), One Resilient Earth, Legacy17, Climate Creativity, Real School Budapest och The Vision Works från 2023 till 2026. CLARITY fokuserar på transformativ utbildning i klimatesiliens för barn och ungdomar, i syfte att främja en övergång från klimatångest till resiliens, kreativitet, samhörighet och regeneration för eleverna.

CLARITY-projektet syftar även till att förbättra lärarnas kompetens och färdigheter för att hantera klimatångest och stödja pedagogiska tillvägagångssätt som kopplar samman elevernas inre resiliens och samhörighet med omvärlden. Det handlar om att utforma och introducera nya resurser i form av pedagogiska ramverk, metoder och verktyg anpassade för barn och ungdomar i grundskola, gymnasium och högre utbildning. Dessa resurser kommer att testas och spridas genom lärarutbildning som erbjuds inom Europa, med särskilt fokus på Tyskland, Ungern, Sverige och Norge. Även ett nätbaserat forum erbjuds för att dela lärresurser och skapa en internationell gemenskap för lärare och utbildare med möjlighet att lära tillsammans och stödja varandra.

CLARITY-projektet bygger på senaste forskning och banbrytande experiment med transformativ utbildning för klimatesiliens och regeneration från hela världen. Om du vill vara en del av vårt samskapande arbete eller få vårt nyhetsbrev, kontakta: contact@transforming-climate.com

Ett alarmerande läge...

Klimatförändringarna påverkar barns och ungdomars hälsa och välbefinnande

Barn är fortfarande en av de grupper som är mest utsatta för klimatförändringarnas effekter. Det finns allt fler bevis för att klimatförändringarna har en betydande inverkan på deras känslomässiga och psykiska hälsa. I takt med att klimatkrisen förvärras kommer barn och ungdomar i Europa dessutom att bli alltmer utsatta för extrema väderhändelser och genomgripande förändringar i sin miljö.

Barn och ungdomar bör därför lära sig om det existentiella hot som klimatförändringarna redan utgör för dem, för människor globalt och för andra levande varelsers liv, på åldersadekvata sätt. Men om eleverna blir känslomässigt överväldigade i samband med utbildning om klimatförändringar kan det bidra till att försämra deras psykiska hälsa, vid en kritisk tidpunkt i deras fysiska och psykiska utveckling. Ökad ångest och stress under denna fas i livet kan leda till permanenta förändringar i hjärnans struktur och allvarliga psykiska problem. Känslomässig oro förstärker också känslan av maktlöshet och kan leda till förnekelse eller apati både när det gäller klimatfrågor och klimatåtgärder.

Lärare saknar verktyg och stöd för att lindra klimatångest

Lärare och andra utbildare i Europa är engagerade i att ge barn och ungdomar den kunskap och de färdigheter de behöver för att leva hälsosamma liv och bygga en blomstrande framtid. Dock saknar lärare i allmänhet pedagogiskt material och utbildning för att kunna undervisa om klimatförändringarna och dess effekter på ett adekvat sätt. Många lärare upplever höga stressnivåer och en överväldigande arbetsbörda, och de som redan undervisar om klimatförändringar med hjälp av tillgängligt undervisningsmaterial rapporterar ofta att deras eget psykiska välbefinnande har försämrats. De tillfrågade lärarna känner sig dåligt rustade för att lindra en ökande

klimatångestnivå för sig själva och sina studenter. De har varken tid eller stödsystem för att ägna sig åt livslångt lärande inom nya undervisningsområden som rör klimatreiliens och regeneration, eller åt relaterade innovativa eller transformativa pedagogiska metoder. Dessutom tenderar både elevernas familjer och skolledare att motsätta sig avvikelser från traditionella undervisningsmetoder i klassrummen, trots att de behövs för att hantera den ökande klimatångesten och andra effekter av klimatförändringarna.

Lärare saknar kompetens och stöd för att engagera sig i klimatreiliens, regeneration och samhällsomställning

Klimatångesten förvärras av det faktum att vi inte möter klimatkrisens effekter och grundorsaker genom både en inre personlig utveckling och en djupgående samhällsomvandling. För att bygga upp en långsiktig motståndskraft mot klimatförändringens effekter, krävs en acceptans av oundvikliga förluster och skador, viss anpassning, samt genomförande av en systemomställning för att uppnå hälsa och välbefinnande på individ-, kollektiv- och planetär nivå.

Dagens klimatutbildning tillhandahåller inte de pedagogiska verktyg eller stödsystem som behövs för att lärare och utbildare kan bygga upp sin kompetens och utveckla metoder för både inre utveckling och samhällsomställning. I en ny, effektiv klimatutbildning behöver elever använda mer än sin kognition, sitt huvud, för att lära. Även kroppen, hjärtan och händer behöver involveras i elevernas lärande för att de ska ges möjlighet att fullt ut förstå de grundläggande orsakerna till klimatsårbarheten och kunna engagera sig i att hantera dessa grundläggande orsaker på ett kreativt sätt. Forskare och praktiker erkänner i allt högre grad den avgörande roll som det socioemotionella lärandet spelar. Fantasi och kreativitet är också avgörande när det gäller att hantera klimatförändringarna och deras effekter. En sådan ny transformativ strategi för utbildning i klimatreiliens är oundgänglig och inefattar byggandet av nya kompetenser hos lärare, utbildare, barn och ungdomar.

... som kräver djupgående förändring av utbildningen

Vi uppmanar utbildningspolitiker och andra utbildningsintressenter att stödja och investera mer i lärarnas välbefinnande, nya metoder och relaterade stödsystem. Detta steg är avgörande för att ta itu med klimatångestkrisen och öka klimatreiliens och regenerationen i våra samhällen. En sådan djupgående förändring av utbildningen kräver >>>

En transformativ utbildning i klimatreiliens

NARRATIV

Transformativ utbildning i klimatreiliens kräver ett nytt narrativ:

- Lärare och andra pedagoger, barn och ungdomar, **vi alla behöver lära oss att hantera de känslor som är förknippade med klimatförändringarna på ett sunt sätt.** Vi kan inte lindra klimatångest enbart genom klimatåtgärder.
- Vi måste hantera klimatförändringarnas effekter i takt med att de utvecklas genom att **bygga upp både inre personlig motståndskraft och lokal klimatreiliens.** För att bygga upp klimatreiliens på lång sikt behövs regeneration. Regeneration omfattar ett (åter)byggande av stödjande samhällen och att återställa lokala ekosystem.
- För att ytterligare begränsa effekterna av klimatförändringarna måste vi **ta itu med både klimatsårbarheten och de grundläggande orsakerna till den socioekologiska krisen.** Det arbetet kräver nya och kreativa metoder för att föreställa sig alternativa sätt att leva, främja samhörighet och kollektiva åtgärder som involverar lärare, elever och deras samhälle.
- Genom att implementera en transformativ utbildning i klimatreiliens har vi **möjlighet att förändra vårt svar på klimatförändringarna i samhället i stort.** Detta tillvägagångssätt skulle medföra ett skifte, från ett samhälle där individer som upplever ångest vidtar isolerade åtgärder, till en samhällsrörelse som främjar klimatreiliens, regeneration och ökat välbefinnande.

METOD

Transformativ utbildning i klimatreiliens kräver nya metoder:

- **Utveckling av nya kompetenser** för en ökad klimatreiliens, främjande av regeneration och stödjande av samhällsomställningen kräver utveckling av klimatutbildningen. Därför har Clarity-projektet tagit fram ett nytt kompetensramverk i klimatreiliens, baserat på europeiska GreenComp.
- **Innovativa pedagogiska metoder** är avgörande för att främja nya kompetenser och göra utbildningen transformativ. En kombination av kognitiva, socioemotionella, beteendemässiga, etiska, platskänsliga och kreativa inlärningsmetoder kan göra inläringen mer effektiv för elever i olika åldrar och med varierande förutsättningar.
- Att främja **kontakt och samverkan** med externa intressenter, t.ex. samhällsmedborgare, konstnärer, forskare och innehavare av traditionell kunskap, är avgörande för att på ett kreativt sätt ta itu med klimatkrisens grundorsaker.
- Undervisningen bör tydligt uppmärksamma **känslor och potentiella trauman** hos elever och lärare. Detta är särskilt viktigt i samhällen som har upplevt eller sannolikt kommer att uppleva extrema händelser i samband med klimatförändringar.

Investering i stödjande system underlättar livslångt lärande, ökar lärarnas välbefinnande och gynnar kollektivt agerande

S
T
Ö
D

Stödsystem på flera nivåer är avgörande för att lärare och andra klimatutbildare ska kunna främja transformativ utbildning i klimatreiliens.

Stödsystem bör:

- **Tillhandahålla omfattande läranderesurser:** Adekvat lärarutbildning, kompetenscentra med relevant och uppdaterat utbildningsmaterial samt internationella gemenskaper för ömsesidigt lärande och stöd är avgörande. Med tanke på den snabba utvecklingen av vetenskap och praxis för klimatreiliens och regeneration är lärandet livslångt och kräver kontinuerligt engagemang.
- **Prioritera lärarnas välbefinnande:** Lärare och utbildare behöver stabila lärresurser och stödsystem för att hantera sin egen klimatångest och förståelse för känslornas roll i samband med klimatundervisning. Det är också viktigt att kunna möta elevernas klimatångest och tillämpa traumamedvetna metoder vid behov. Likaså behövs kunskap om, tillgång till och samarbete med yrkesverksamma inom psykisk hälsa och organisationer som specialiserar sig på klimatförändringar och psykisk hälsa.
- **Etablera ett institutionellt stöd:** Lärare behöver ett starkt stöd från styrande myndigheter, skolledare, utbildningsadministratörer, elevernas föräldrar och andra relevanta intressenter. Detta är en förutsättning för att kunna delta i nödvändiga utbildningar, pilotprojekt och kollegiala stödgrupper, så att lärarna kan förvärva och behärska nya kompetenser innan de undervisar. Stödet bör omfatta följande:
  - **Tid:** Tillräckligt med tid för professionell utveckling och samarbetsprojekt.
  - **Förtroende:** Förtroende för lärarnas inlärningsförmåga och beslut.
  - **Finansiella resurser:** Finansiering av fortbildning, material och nya initiativ.

Dessutom behöver lärare stöd, politiskt och från skolor eller universitet för att förmedla nya berättelser om klimatreiliens och regeneration. Ett ökat stöd kan påskynda införande och tillämpande av innovativ pedagogik, möjliggöra samarbete med externa experter och involvera samhället i stort i utbildningsinsatser. Genom att tillhandahålla detta stöd kan utbildningsinstitutioner ge lärare och andra utbildare möjlighet att leverera transformativ utbildning för klimatreiliens och regeneration.

Källor som ligger till grund för dokumentet finns tillgängliga på engelska [här](#).

This Resource is licensed under [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International](#)